

De Groene Kennemer

Jaargang 37, najaar 2018

Inventarisatie paddenstoelen in de Oeverlanden van De Crommenije

Elk seizoen weer andere vogels spotten rond Marquette

Paddentrek 2018: amfibieënbescherming in Kennemerland

Ons adoptieterreintje

FOTO'S EN TEKST: HANS WELBERS, OOK NAMENS WIL, NICO EN JOKE

In maart zijn we gestart met de opleiding tot natuurgids.

Wie zijn we: Hans, Joke, Nico en Wil.

Een opleiding die ongeveer anderhalf jaar duurt. Gedurende de opleiding hebben we onder andere een onderzoeksgebied waar we waarnemingen en onderzoek doen naar de flora en fauna, relaties en landschap historie. Ieder van ons legt deze informatie vast in een natuurdagboek.

Nu wil het geval dat twee van ons uit de Zaanstreek komen en de andere deelnemers van het groepje uit Midden-Kennemerland. Wat doe je dan?

Je zoekt een terreintje in de bedding van de Cromme IJ. Dat is de natuurlijke grens tussen Midden-Kennemerland en de Zaanstreek.

Wat ooit een veenrivier was, een belangrijke verbinding tussen het Oer-IJ en het Alkmaardermeer.

Hans vroeg een onderzoek vergunning aan voor het terreintje bij Staatsbosbeheer (SBB), maar dat werd afgewezen. De boswachter kwam wel met een goed alternatief. Inmiddels hebben we ons adoptieterreintje omarmd, een mooi rietveenmoeras.

Jawel, nog steeds in de bedding van de Cromme IJ.

droog deel vol brandnetels

wel laarzen nodig

rupsen van de dagpauwoog op een brandnetel

De Groene Kennemer

IVN Midden-Kennemerland - Jaargang 37, najaar 2018

Elke dag rijd ik door Noord-Holland, van Heemskerk naar West-Friesland. Wat mij opvalt is de mooie natuur en de ruimte die er nog is, zeker als je boven Heerhugowaard komt. Maar in zekere zin is het ook wel wat saai.

Nee, neem dan ons mooie Midden-Kennemerland! Hier is voor ieder wat wils te vinden. Schurkend tegen de Randstad, met goede verbindingen voor auto, fiets en trein. En laten we nu net 24 nieuwe gidsen opleiden in dit gebied.

De opleiding is na de zomer weer gestart en de cursisten gaan zich steeds verder verdiepen en bekwamen in allerlei facetten van ons landschap en de bijbehorende natuur. Dit is ook de periode dat die natuur snel verandert. De natuur maakt zich op voor de winter, maar eigenlijk ook voor het nieuwe seizoen. Het is altijd interessant, en ook een aanrader, om dit proces wat nauwgezet te volgen.

We zijn nog steeds een kleine vereniging en het organiseren van een natuurgidsen-opleiding legt een groot beslag op de tijd van een beperkt aantal mensen. Dit zijn vaak ook degene die actief zijn bij (de voorbereiding van) de ledenvergadering. Het bestuur heeft daarom besloten om de najaars-ALV te laten vervallen. Over de meest urgente zaken zal u middels een nieuwsbrief worden geïnformeerd. We zien elkaar dan weer bij de voorjaars-ALV, waarvan u bijtijds een datum en locatie krijgt toegestuurd.

Rest mij u een inspirerende herfst toe te wensen, waarbij ik u veel uren in onze mooie natuur van Midden-Kennemerland kan aanbevelen!

Met vriendelijke groet,
Frank Buijs
Voorzitter IVN-MK

Inhoud

- 1 Veenmos vuurzwammetje met zonnedauw, zie pagina 4
Rugstreeppad, zie pagina 7
- 2 Ons adoptieterreintje
- 3 Voorwoord en Colofon
- 4 Inventarisatie Paddenstoelen
- 6 Vogels spotten bij Marquette
E-mailadressen IVN-MK
- 7 Paddentrek 2018
- 8 Stage-markt tijdens NGO

Colofon

VOORZITTER
Frank Buijs
fjbuijs@gmail.com

PENNINGMEESTER
Evert Castelein
penivnmkl@gmail.com

SECRETARIS
Joke Dubelaar
jdubelaar@xs4all.nl

REDACTIE
Joke Dubelaar, Marijke van Hoek,
Margriet Jansze, Hermine Smit
redactieIVN-MK@outlook.com

DRUKKER
Editoo B.V. te Arnhem

Inventarisatie paddenstoelen

FOTO'S, OOK VOORPAGINA BOVEN: PIET BROUWER,

Inventarisatie paddenstoelen in de Oeverlanden van De Crommenije

Een van mijn vrijwilligers banen is helpen bij het onderhoud van de veenweidegebieden rond Fort K'IJK, het voormalige Fort bij Krommeniedijk aan de Lagedijk in Uitgeest.

(Ben je in dit fort en de omgeving ervan geïnteresseerd, ga dan naar de website fortkijk.nl)

In het verleden zijn er paddenstoelen inventarisaties geweest bij het Fort, daarvan is ook een verslag gepubliceerd in De Groene Kennemer van najaar 2016. Rond het fort is in het verleden veel duinzand gebruikt, waardoor de paddenstoelen er om heen veel variatie vertoonden, afhankelijk van hun oorspronkelijke biotoop. Tijdens de laatste telling in december 2015 zijn ongeveer 100 verschillende soorten zwammen gevonden.

Veel bijzondere paddenstoelen waargenomen!

Op 16 oktober 2017 heeft Piet Brouwer samen met 9 leden van de Vrijwilligerswerkgroep De Crommenije (SBB) een inventarisatie uitgevoerd in het SBB-gebied De Ham en Crommenije.

Kaal veenmosklokje 2

Botercollybya droog

De ingang van dit kwetsbare natuurgebied (niet toegankelijk tijdens het broedseizoen!) vind je door vanaf de Lagedijk de afslag te nemen tegenover Fort Kijk uit. Ga vlak voor het bruggetje naar Krommeniedijk langs een heel smal graspaadje over een houten plankje, je bent dan direct in het rietland.

De bodem bestaat uit delen veenweide naast gedeeltes die sterk verland zijn met veel boomgroei.

Bij het bezoek aan dit SBB-terrein was de verwachting dat het aantal soorten beduidend minder zou zijn dan rond het Fort, maar tot ieders verrassing zijn er heel veel bijzondere paddenstoelen waargenomen!

Gewone Berkenboleten

Kaneelkleurige melkzwam

Veenmosrussula in habitat

Veenmosgordijn

Hieronder een opsomming van de gevonden soorten

Barnsteenmosklokje

Berkenboleet

Berkenzwam 1

Bitterzoete melkzwam

Bleke moeraszwavelkop 2

Bonte berkenrussula

Bruine slanke amaniet

Geelwitte mycena

Gele berkenrussula

Gele korstzwam

Getande boomkorst

Gewone berkenboleet

Gewone fopzwam

Gewone zwavelkop

Gezoneerd elfenbankje

Grijsbruine grasmycena

Groene berkenrussula

Grootsporig oorzwammetje

Grote bruine bekerzwam

Grote moeraszwavelkop

Grouwsteellrussula 4

Honinggeel mosklokje

Kaal veenmosklokje

Kaneelkleurige melkzwam

Kleine berkenrussula

Kleine bloedsteellmycena 3

Onsmakelijke kamrussula 4

Rose berkenrussula

Siersteelgordijnzwam 4, 5

Slijmkop 6

Spitse gordijnzwam

Tweekleurige vaalhoed

Valse veenmosgordijnzwam

Veenmosgordijnzwam 3

Veenmosmelkzwam 7

Veenmosmycena 8

Veenmosrussula

Viltige maggiewzwam

Witte melksteellmycena

Zompzwam 9

1 vroeger Berkenmoordenaar

2 wel zeldzaam, niet bedreigd

3 rode lijst 1

4 zeldzaam

5 moerasversie, groeit norm. op zand

6 juveniel

7 smaakt niet scherp

8 bedreigde soort

9 bleke, in veengebieden bedreigd

De vrijwilligers van SBB waren erg onder de indruk van de rijkdom aan zwammen en ook paddenstoelen expert Piet Brouwer was zeer enthousiast en verrast.

Hij heeft toestemming verleend om enkele van de gevonden en door hem gefotografeerde "herfstpareltjes" in ons afdelingblad te publiceren en daar zijn we erg blij mee!

Joke Dubelaar

Viltige maggiewzwam

Onsmakelijke kamrussula

Vogels spotten bij Marquette

Regelmatig zwerf ik op landgoed Marquette en ook al is het natuurgebied niet zo groot als het Noord Hollands Duinreservaat toch valt er genoeg te beleven op vogelkijkgebied.

Afgelopen winter spotte ik op de binnenkomstdag van Sint Nicolaas een buizerd op de uitkijk in de natte weilanden rond Marquette. Helaas is de winter te streng geweest voor de ijsvogel. Die kwam voor maar is helemaal verdwenen. Ondanks zijn naam kan hij niet goed tegen winterse omstandigheden omdat hij open water nodig heeft om visjes te verschalken. Ook de wintertaling kan er niet goed tegen. Tijdens een excursie vanaf de Heemshof op 4 maart 2018 onder de bezielende leiding van Kees, Sandra en PWN boswachter Dario vonden wij helaas een dode wintertaling.

Tijdens het voorlopen van een andere excursie was ik ervan getuige hoe de bewoners van het koetshuis gans Gijs aan het bijvoeren waren. Hij stond vol verwachting op wacht totdat zijn kostje werd gebracht. Dit voorjaar zag ik behalve de blauwe reigers, die al vele jaren op Marquette hun nesten bevolken, ook een mooie zilverreiger in de weilanden bij de Oosterweg rondstappen. Daarnaast was ik getuige van broedende lepelaars die soms een heftige territorium strijd uitvoerden met hun burens de blauwe reigers. Volgens Klaas Pelgrim van de Vogelwerkgroep waren er vijf broedparen lepelaars actief.

buizerd

Heel wat omwonenden hebben daar plezier van gehad tijdens hun rondje Marquette.

Klaas ontdekte ook nog groene spechten, boomklevers, boomkruipers en een ooievaar.

broedende lepelaar

Kortom het is iedere keer weer genieten en een verrassing wat je tegenkomt, zoals die ene keer toen ik een boomkruiper over de Oosterweg de weg zag oversteken. Verder is het ook leuk om bij de waterberging aan de Noordermaatweg, de Noorderplas, watervogels te bekijken. (Neem je verrekijker mee.) Maar dat wisten jullie vast al.

Hermine Smit

zilverreiger

E-mailadressen IVN-MK

werkgroep

Amfibieën & Reptielen

Communicatie

Excursies

Natuurgidsenopleiding

Natuurkoffer

Wilgenknotten

naam

John de Jonge

vacature

Lia van den Berghe

NGO-team

vacature

Evert Castelein

e-mailadres

johnengreet@quicknet.nl

ivnmk1@gmail.com

excursieivnmk@gmail.com

ivnmk1@gmail.com

natuurkofferivn-mk@outlook.com

evert625@gmail.com

Paddentrek 2018

ELLIE WORMGOOR, AMFIBIEËNWERKGROEP VELSEN

Amfibieënbescherming in Kennemerland.

Kort na de koude winter liep de temperatuur op en direct gingen de amfibieën trekken.

Op zaterdag 3 maart kon er nog hier en daar in de regio nog geschaatst worden, kort daarna gevolgd door een warm intermezzo met temperaturen van 12 – 15° Celsius tussen 10 en 14 maart. Mailtjes van meerdere coördinatoren op 10 maart bevestigden de start (gelijk een topavond) van de amfibieëntrek.

Uitschieters: de melding van 410 kleine watersalamanders op 12 maart door paddenwerkgroep Velsen en in Castricum werd trek gemeld van relatief grote aantallen groene kikkers, wat extreem vroeg is.

De totaalcijfers per “paddenwerkgroep” in Kennemerland laten grote verschillen zien van één/derde tot ruim een verdubbeling t.o.v. de aantallen van 2017.

Al met al zijn er weer 21037 amfibieën handmatig over gezet door 270 vrijwilligers. Wat een topprestatie!

En dan trekken er natuurlijk ook grote aantallen veilig door de passages. Ondanks alle inzet zijn er echter ook nog 930 verkeersslachtoffers te betreuren.

De aantallen gewone pad gaan al jaren gestaag achteruit. Een sluitende verklaring is hiervoor niet te vinden. Gedacht kan worden aan de klimaatveranderingen en ook aan de enorme achteruitgang van aantallen en soorten insecten. De aantallen rugstreeppad piekten dit jaar. De kleine watersalamander wordt in steeds grotere aantallen tijdens de trek waargenomen, vooral bij paddenwerkgroep Velsen. In grote lijnen sluiten de trends in aantallen aan bij de landelijke trends. De toename van de kleine watersalamander in deze regio is daar een uitzondering op.

John de Jonge in actie

Er mogen en kunnen geen harde conclusies getrokken worden uit de aantallen reeksen. Hier hebben teveel factoren invloed op zoals:

- Jaarlijkse fluctuaties in soorten en aantallen
- Jaarlijkse inzet van vrijwilligers wisselt
- Niet altijd worden aantallen (op tijd) aangeleverd
- Lokaal komen er soms voorzieningen, paddenwerkgroepen en/of teltrajecten bij
- Om sommige piek-avonden is er een tekort aan extra vrijwilligers
- (Ontbreken van) groot onderhoud van voorzieningen.

Rugstreeppad

Onderzoek van RAVON op 2 locaties heeft aangetoond dat lokaal grote aantallen amfibieën de voorzieningen weten te omzeilen.

N.a.v. de resultaten wordt door Provincie en PWN bezien welke maatregelen komende jaren nodig zijn om lokaal de situatie te verbeteren.

De paddenwerkgroepen vallen niet formeel onder een organisatie, maar worden door PWN en LNH gefaciliteerd. De Provincie en de gemeenten Bloemendaal, Heemskerk en Bergen zijn als wegenbeheerder en eigenaar van de aangelegde voorzieningen ook zeer actief betrokken bij de amfibieënbescherming in Kennemerland.

De aanzienlijke aantallen vrijwilligers zijn ook een signaal aan wegenbeheerders en aan de regio dat het als uitermate zinvol wordt gevonden om deze bijzondere diengroep te blijven beschermen.

Stage-markt tijdens de NGO

AUTEUR: SANDRA

Tijdens de introductieavond van de verschillende werkgroepen vanuit onze afdeling bij de Natuurgidsenopleiding (NGO) is er nuttige en wervende informatie met elkaar gedeeld.

De wijze van presenteren tijdens deze Stage-markt, was zeer divers: van een powerpoint of een gedicht tot een gepassioneerde invulling naar aanleiding van eigen, soms jarenlange ervaringen.

Dit geeft een goed beeld in de verschillende didactische presentatie/werkvormen, waar vervolgens de cursisten op hun beurt van mogen leren.

Amfibieën en Reptielen, een gebied als Ham en Crommenije, de Natuurkoffer, de (aangevraagde) excursies, het afdelingsblad de Groene Kennemer, Communicatie en de Wilgenknotters, het passeerde allemaal de revue.

Het is mooi om te zien dat IVN Midden-Kennemerland er goed voor staat met deze werkgroepen.

Deelnemers en voortrekkers zijn enthousiast en op een avond als deze mag er tegen het licht gehouden worden dat er versterking en uitbreiding wenselijk is.

Die versterking mag verwacht worden vanuit de cursisten die stage komen lopen, een van de opdrachten tijdens de natuurgidsenopleiding.

Door de gedeelde passie waren meer dan de helft van de cursisten in staat hun keuze voor stagelopen reeds die avond te maken.

Een aantal wilde er een spreekwoordelijk nachtje over slapen.

Er waren ook aanwezigen die hun opdracht graag wilde uitbreiden door stage te gaan lopen bij meerdere werkgroepen.

Via de drive behorende bij de Natuurgidsenopleiding hebben de deelnemers tot de eerste cursusavond op 10 september 2018 de tijd om zich voor een bepaalde stage op te geven.

Daarna keuren de hoofddocenten de aanmelding goed en kan er vanaf 15 september gestart worden met stagelopen waarbij het initiatief bij de cursist ligt.

Vanuit de natuurgidsenopleiding en het bestuur wensen we cursisten en werkgroepen een vruchtbare stageperiode toe. Succes.

**Besluit van het bestuur:
dit najaar geen ALV.
Reden: de NGO neemt
veel tijd in beslag**

Heeft u mooi beeldmateriaal dat u wilt delen?
Een leuke wandeling, een achtergrond artikel over
flora of fauna?

Een vraag of een zoekopdracht?
Laat het ons dan weten.
redactieIVN-MK@outlook.com

Voor de voorjaarseditie is
de sluitingstermijn 15 februari 2019.